

Музейні практики в освітньому процесі гімназії № 153 ім. О. С. Пушкіна м. Києва

Мартинюк Тетяна Володимирівна,
учитель історії,
учитель вищої категорії,
гімназія № 153 ім. О. С. Пушкіна
м. Київ

Сучасні тенденції розвитку освіти поставили українську школу перед новими викликами часу. Формуванням особистісних цінностей займають гуманітарні предмети, серед яких особливе місце займає історія. Для формування історичної предметної компетентності використовується цілий арсенал засобів серед яких ключове місце займає музейна педагогіка як складова педагогічної науки, що володіє унікальним набором способів організації педагогічної взаємодії з відвідувачем.[5]

Найточніше віддзеркалює сучасні освітні стратегії і закликає до активної співпраці учнів та вчителів у просторі музею гасло відомого американського філософа і педагога Джона Дьюї: «освіта через діяльність».[2]

Слід зауважити, що ефективна педагогічна взаємодія можлива не лише в межах музею чи школи. Варто виходити за їх межі, використовуючи, наприклад, довкілля, що дає можливість ненав'язливо формувати цікаве й емоційно насичене дидактичне середовище, побудоване на засадах неформальної освіти. [3]

Пошук нових форм співпраці навчальних закладів з музеями варто окреслити, оперуючи терміном «педагогіка музейної діяльності». Дослідник Караманов О.В. висловлюється про те, що слід розрізняти терміни «музейна педагогіка» і «педагогіка музейної діяльності». Оскільки перший – це спосіб освоєння музейного простору та музейних колекцій, заснований на активній діяльності дітей на експозиції музею, який організовують музейні співробітники.

«Педагогіка музейної діяльності» – це освоєння способів пізнання світу, адекватних природі музею, здатність особистості переносити цей досвід на усі сфери власної діяльності. Організаторами такої пізнавальної дослідницької роботи виступають педагоги, котрі працюють у тісному співробітництві зі спеціалістами музею.[4]

Метою нашої роботи є ознайомлення з методами та формами організації педагогіки музейної діяльності, що були апробовані та застосовуються в практичній діяльності учителів історії гімназії № 153 ім. Пушкіна міста Києва.

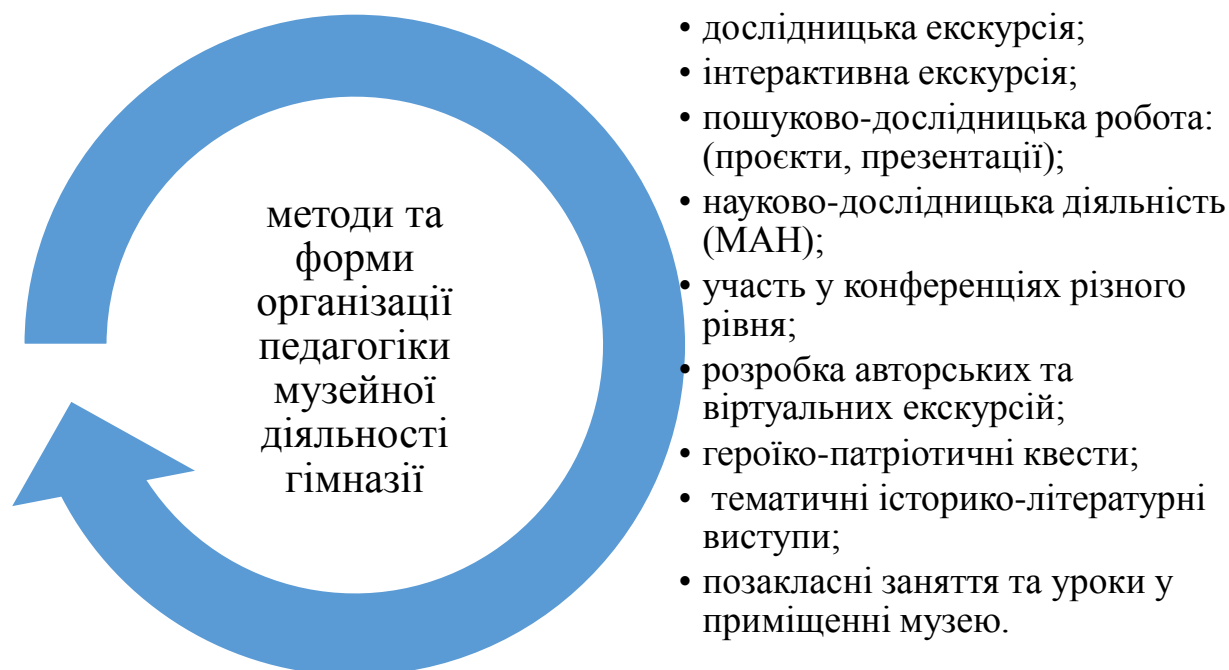
На базі нашого навчального закладу діють два стаціонарних музеї - музей історії гімназії, музей ім. О. С. Пушкіна. Це місця «занурення» в історичну епоху, місця організації різноманітних зустрічей та залучення учнів молодших та середніх класів до особливої музейної культури. Наразі в розробці інтерактивна екскурсія як одна з форм сучасної організації музейної діяльності.

Методичне об'єднання учителів історії системно реалізовує широкий арсенал форм і методів музейної освіти, займається пошуком та апробацією власних підходів у музейному просторі.

Подаємо перелік апробованих форм та методів музейно - педагогічної комунікації. Пріоритетним серед них стала організація дослідницької діяльності учнів 9-11 класів в роботі Малої Академії Наук. Для учнів середніх класів запропонована робота в міні-проектах. Показовим в цьому плані став проєкт «Великі українці». Його мета - через призму діянь видатних особистостей розкрити історію української держави, набуті первинних навичок дослідницької діяльності.

Так, учні 8-Б класу гімназії збирали інформацію про героя України, засновника музеїв м. Переяслава-Хмельницького М. І. Сікорського. Вони відвідали музеї, брали інтерв'ю в працівників, які особисто знали М. Сікорського, виступали в ролі дослідників. На основі зібраних матеріалів підготовлені

відеоматеріали (ролик) науково-популярного характеру, презентації про самі музеї з метою їх популяризації.

Музейний простір дав можливість реалізувати головні завдання сучасної історичної освіти в формі героїко – патріотичних квестів. З 2 вересня 2016 року по 2020 рік учні профільних історичних класів брали участь у історичній грі, присвяченій подіям оборони Києва 1941р. та закінченню Другої світової війни. Щороку обиралася нова локація як то в селі Білогородка, Віта Поштова, Конча Заспа. Учні не лише отримали цікаву інформацію про події, мали можливість побувати в ДОТах, подолати штучну смугу перешкод, виконати картографічні завдання, скуштувати польової каші. Схвальні відгуки учнів та батьків про проведені заходи довели ефективність таких методів, де в неформальних обставинах краще реалізуються принципи діалоговості та інтерактивності. Були розроблені і власні тематичні екскурсії за межами школи.

Для більш ефективної взаємодії школи та музею виникла ідея створення комплексного проєкту, який покликаний був втілити дослідницький, творчий, практично орієнтований та ігровий компоненти. Так з'явився проєкт «Переяслав». В рамках заключеної у листопаді 2016 року партнерської угоди з НІЕЗ «Переяслав» влітку 2017 року розпочалася історико-краєзнавча практика для учнів 8-10 класів. Співробітники заповідника під керівництвом заступника генерального директора НІЕЗ «Переяслав» Колибенка О.В. розробили відповідні програми.

Відділ археології, який очолює Тетеря Д.А., разом з учнями гімназії провів археологічну розвідку. Було закладено кілька шурфів на території «окольного граду» та Нижнього міста ранньомодерної доби давнього Переяслава. Знайдено матеріали козацької доби – уламки глиняного посуду, монету – «деньгу» - 1764 року та інші старожитності у незначній кількості.

Це допомогло науковцям зробити певні висновки, зазначені у науковому звіті археологічного відділу. А учням – навчитися закладати шурф, знімати правильно шар ґрунту, розбирати відвал, робити зачистку. Та головне вони вчилися працювати в колективі та дотримуватися правил безпеки.

У меморіальному музеї Г. С. Сковороди проведено майстер-клас «Скрипторій», на якому учні опановували навички письма за допомогою самостійно змайстрованого каламу, гусячого пера та ознайомилися з методами зістарювання паперу. Закріпити почутий матеріал допоміг квест по музею, вікторина, читання стародруків.

Загалом історико- краєзнавчу практику в Переяславі пройшли 22 учні, які відвідали 15 музеїв та виставок, взяли участь в археологічних розкопках та трьох майстер-класах, прослухали 50 годин екскурсій.

Проєкт «Переяслав» виявився надзвичайно багатогранним та включав в себе безліч складових. Опрацьовані під час практики матеріали, підштовхнули учнів до

вибору тем для написання робіт в МАН, різноманітних виступів та проєктів. Наші випускники обрали історичний та мистецькі факультети для подальшого навчання у вищій школі. Важливим залишається соціально-комунікативний досвід, що є зовнішнім результатом. Але є ще внутрішній результат - результат діяльності, який є власним здобутком учня, його маленькою перемогою та етапом зростання.

Отже, учителі гімназії створюють унікальний музейний простір для педагогічної взаємодії «школа - музей - довкілля», що дозволяє реалізувати сучасні освітні потреби, особливо сприяти формуванню практичних навичок учнів.

Список літератури

1. Гайда Л.А. Музейна педагогіка: пошук оптимальної моделі // Методологічні засади історичної освіти в контексті профілізації старшої школи: матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (Кіровоград, 21-22 жовтня 2010р.). – Кіровоград: Видавництво КОІППО імені Василя Сухомлинського, 2012. – С.243-249.
2. Дьюї Дж. Школа майбутнього. - М.: Госиздат. 1926 Дьюї Дж. Демократія і освіта/Пер. з англ. - М.: Педагогіка. 2000
3. Караманов О. В. Сучасні тенденції розвитку музейної педагогіки в Україні / О. В. Караманов // Матеріали науково-практичної конференції “Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи” (Київ, 24-25 вересня 2013 р.) / Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник. – К.: НКПІКЗ, 2013. – С. 35–37.
4. Караманов О.В. Роль навчального середовища в реалізації музейно – педагогічних програм і проєктів//Пост методика.-2013(112).- с.41-44
5. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн //

Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 67